Ik vindet dat leuk joef! Aan de slag met uitspraak in de ISK

Yaël Latuny en Marjolein Wilschut

LOWAN-vo-studiedag

2 november 2026

1

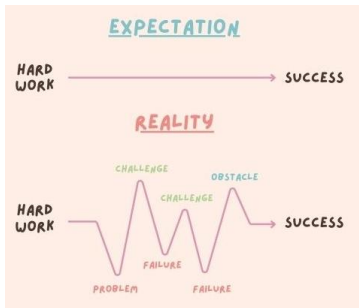
Doelen

Je leert **gericht luisteren** naar de uitspraak van de leerling.

Je hebt **handvatten** gekregen om in je eigen onderwijspraktijk te werken aan verstaanbaarheid.

ITTA UvA

2

3

Verstaanbaarheid vs. accent

De bedoelde boodschap wordt verstaan door de luisteraar.

UVA

4

Werken aan verstaanbaarheid werkt en is nodig

"Uitspraakproblemen verbeteren niet vanzelf, zelfs niet na langdurige blootstelling aan de nieuwe taal."
(Neri et al., 2006)

"Instructie is effectief, op elk niveau, bij elke leerder."
(Lee, Jang en Plonsky, 2015)

ITTA UvA

5

Wat heb je nodig om verstaanbaar te spreken?

- Fonologisch leren
- Fonetisch leren
- Prosodie

→ Klanken en prosodie zijn taalspecifiek

ITTA UvA

6

Fonologisch leren

- Betekenisverschil tussen klanken
- Invloed van eerstetaalachtergrond
- Werken met minimale paren

Voorbeeld 1 : 'raam' met tongpunt-r of huig-r: geen betekenisverschil.

Voorbeeld 2: Veel medeklinkers in een lettergreep (strand, herfst)

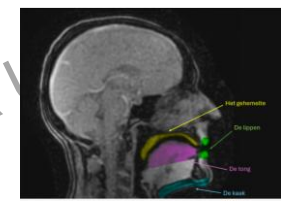
ITTA UVA

7 WWW.ITTA.UVA.NL

7

Fonetisch leren

- Motoriek
- Articulatieplaats
- Articulatiewijze
- Stem

Bron: https://mrispraakzien.cls.ru.nl/aa/

ITTA UVA

8 WWW.ITTA.UVA.NL

8

Prosodie

- Klemtoon in woorden
- Klemtoon in zinnen (zinsaccent)
- Ritme
- Intonatie

Voorbeeld 1: 2 lettergrepen: **ta**fel, **fiets**en, mu**ziek**, ver**haal**
3 lettergrepen: **vo**gelhuis, ge**zell**ig, be**lo**ven, tele**foon**

Voorbeeld 2: **Morgen** ga ik op **bezoek** bij mijn **moeder**.

ITTA UVA

9 WWW.ITTA.UVA.NL

9

Stappenplan voor het werken aan verstaanbaarheid

1. Herkennen
2. Inslijpen
3. Toepassen

ITTA UvA

10 WWW.ITTA.UVA.NL

10

1. Herkennen

- Waarom is dit aspect belangrijk?
- Hoe herken je dit aspect?
- Hoor je het verschil?

Hoor je het verschil tussen /a/ en /aa/?
Oefenen met luisteren.

Hoor je het verschil tussen een gewone zin en een vraagzin?
Oefenen met luisteren.

ITTA UvA

11 WWW.ITTA.UVA.NL

11

2. Inslijpen

- Oefenen en herhalen

Als je het verschil kunt onderscheiden (fonologisch leren), dan ook oefenen met uitspreken (motorisch leren).

Oefenen met uitspreken van het verschil tussen /a/ en /aa/.

Oefenen met uitspreken van het verschil tussen een gewone zin en een vraagzin.

ITTA UvA

12 WWW.ITTA.UVA.NL

12

3. Toepassen

- In het dagelijks leven
- In de schoolse context

De /a/ en /aa/ goed toepassen in een gesprekje.

De vraagintonatie goed toepassen in een gesprekje.

ITTA UVA

13 WWW.ITTA.UVA.NL

13

Opbouw kaartenset Verstaanbaarheid

Herkennen Inslijpen Toepassen

14 WWW.ITTA.UVA.NL

14

Uitwisseling

15 WWW.ITTA.UVA.NL

15

Voorbeeld | Werken aan klemtoon

Aanpak: kaart 24
- Herkennen:
  - kaart 32, 43
- Inslijpen:
  - kaart 39, 40, 45
- Toepassen:
  - kaart 46, 48, 50

ITTA UVA

16 WWW.ITTA.UVA.NL

16

Herkennen: de klemtoon onderstrepen

kaart 32

Herkennen

Inslijpen

Toepassen

ITTA UVA

17 WWW.ITTA.UVA.NL

17

Inslijpen: woorden met..

kaart 40

1. Maak kaartjes met woorden met specifieke klemtonen.
   - Bijvoorbeeld: klemtoon op de eerste/tweede lettergreep, drielettergrepige woorden
2. Kies drie kaartjes.
3. Gebruik die in een gesprek.

ITTA UVA

18 WWW.ITTA.UVA.NL

18

Toepassen: dialogen en rollenspel

kaart 46

1. Kies een bestaande spreekoefening.
2. Bespreek met de leerlingen waar ze op moeten letten.
3. De leerlingen spelen de dialoog na en nemen deze op.
4. Leerlingen beluisteren de opname en geven elkaar feedback.
5. De leerlingen herhalen stappen 3 en 4 nogmaals.
6. De leerlingen herhalen stappen 3 en 4 nogmaals.

ITTA UVA

19 WWW.ITTA.UVA.NL

19

Tips voor prosodie

Fouten in prosodie zijn soms moeilijk te herkennen. Het helpt om **een opname** te maken.

Bij **beginnende leerlingen** levert werken aan prosodie veel op voor de verstaanbaarheid.

Prosodie is niet zichtbaar in de spelling. Gebruik **visuele ondersteuning** tijdens het oefenen: onderstrepen van beklemtoonde lettergreep of handgebaren.

ITTA UVA

20 WWW.ITTA.UVA.NL

20

Doelen bereikt?

Je leert gericht luisteren naar de uitspraak van de leerling.

Je hebt handvatten gekregen om in je eigen onderwijspraktijk te werken aan verstaanbaarheid.

ITTA UVA

21 WWW.ITTA.UVA.NL

21

Meer leren over werken aan verstaanbaarheid met ISK-leerlingen?

ITTA

22

WWW.ITTA.UVA.NL

22

Marjolein Wilschut
marjolein.wilschut@itta.uva.nl
Yaël Latuny
yael.latuny@itta.uva.nl
020 – 246 6166
www.itta.uva.nl

ITTA

23

WWW.ITTA.UVA.NL

23